

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הגמלאות
אגף הבטחת הכנסה

פרטי החוזר:

תאריך: 1.11.2021

שם החוזר: קביעת הרכב משפחה במקרים של משמורת משותפת על הילדים

חוזר מס': 1520

נושא: הרכב משפחה

תת נושא: משמורת משותפת

תאריך תחולה: 1.11.2021

כותב החוזר: לילי דגן

תכני החוזר:

- 2..... מטרת החוזר
- 2..... פתח דבר
- 2..... קריטריונים לזכאות
- 2..... מהי משמורת משותפת
- 3..... הרכב המשפחה ושיעור הגמלה להורה במשמורת משותפת :
- 3..... עילת השגחה לילד במשמורת משותפת
- 4..... רכב ילד נכה/ רכב לצרכים רפואיים בגין ילד במשמורת משותפת
- 4..... טיפול במקרים בהם ניתנה החלטה שונה עד כה
- 4..... רשימת תפוצה

מטרת החוזר

פרוט אופן הטיפול במקרים בהם נקבע בפסק הדין משמורת משותפת על הילדים .

פתח דבר

כידוע "הורה עצמאי" בהבטחת הכנסה זכאי לשיעור גמלה גבוה יותר, ולאופן חישוב הכנסות מעבודה מיטיב יותר. בנוסף, הורים עצמאיים זכאים למכלול הטבות נלוות, הניתנות על ידי גופים שונים, מלבד המוסד לביטוח לאומי, כגון: במשרד השיכון, ברשויות המקומיות, בקופ"ח וכו'. הפרשנות שהתקבעה במהלך השנים הינה כי הזכאות לגמלה כהורה עצמאי היא להורה המשמורן. הסדרי ראייה, רחבים ככל שישנם, לא הספיקו לצורך קביעת זכאות כ"הורה עצמאי". ההורה המשמורן, הוא זה שהוכר כ"הורה עצמאי" לעניין מכלול הזכויות. בגמלת הבטחת הכנסה בה שיעור הגמלה נקבע לפי הרכב משפחה, ההורה המשמורן נקבע "יחיד **שעימו** ילד", ואילו ההורה השני נבחן כיחיד. נקודת המוצא היא כי ישנו הורה אחד, שעומו הילדים נמצאים רב הזמן, ועיקר הנטל הכלכלי הכרוך בגידול הילדים הוא עליו, לרבות הקושי ביציאה לעבודה. בשנים האחרונות, החלו יותר ויותר להיקבע הסדרי משמורת משותפת המחלקת את שהות הילדים בין שני ההורים באופן שווה ביניהם, כחלק ממדיניות של משרדי המשפטים והרווחה. בקצבת ילדים התשלום ניתן עפ"י חוק לידי האישה. ביחס למרבית הגמלאות הניתנות מכוח חוק הביטוח הלאומי בעד ילדים, הפתרון שניתן הוא להעביר את ההחלטה להורים לידי מי התשלום יבוצע בפועל מאחר שהתשלום הוא בעד ילד מסוים (בד"כ עניין זה אף מוסדר במסגרת הסכם הגירושין). הקושי בגמלת הבטחת הכנסה נובע מהיותה משולמת לתא משפחתי כשאינן בחוק שיעור בעד ילד.

עד כה, לא נדרשנו לסוגיה מאחר שרק אחד מההורים הגיש תביעה כהורה עצמאי, ובמקרים חריגים האגף מצא פתרונות נקודתיים.

לאחרונה, התרבו מספר התביעות המוגשות על ידי שני ההורים המבקשים לראות בכל אחד מהם "הורה עצמאי". עד לתיקון בחוק הוחלט בתיאום עם משרד המשפטים והלשכה המשפטית, לפי חוות דעת משפטית שתפורט להלן. הנחיה זו תופעל כ"פיילוט" במהלך השנה הקרובה. במהלך השנה יבחנו היקף המקרים ויבוצעו התאמות אם ידרשו.

קריטריונים לזכאות

מהי משמורת משותפת

פסקי הדין השונים מציינים בהחלטה מונחים כמו " אחריות הורית משותפת ", " משמורת משותפת ".

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הגמלאות
אגף הבטחת הכנסה

מונחים אלו **אינם** מספיקים כדי לקבוע שאכן מדובר במשמורת משותפת לצורך הבטחת הכנסה. הקביעה כי אכן מדובר במשמורת משותפת תהיה רק כאשר לפי פסק הדין שהות הילדים בין שני ההורים מחולקת באופן שווה ביניהם.

בכל מקרה אחר, ההורה שעומו הילד שווה יותר (אף אם מדובר ביום נוסף) יחשב כהורה עצמאי. ראו דוגמאות בנספח.

ישנם מקרים חריגים בהם אין לבני הזוג פסק דין בנושא משמורת הילדים והם טוענים למשמורת משותפת (לדוג' ידועים בציבור שנפרדו, בנות זוג מאותו מין שנפרדו). במקרים אלו כדי לקבוע את הרכב המשפחה על התובע להמציא תצהיר של כל אחד מבני הזוג חתום ע"ד/בית משפט המפרט את הסדר שהות הילדים בין שני ההורים.

הרכב המשפחה ושיעור הגמלה להורה במשמורת משותפת :

1. כאשר חלוקת שהות הילדים נעשית באופן שוויוני בין ההורים, נראה בכל אחד מהם "יחיד עם ילדים" ולכל אחד מהם נשייך את כל הילדים אשר במשמורת משותפת, אבל שיעור הגמלה לא יהיה כהורה עצמאי (לאף אחד מהם אין נטל כלכלי מוגבר בטיפול בילדים).
2. ההחלטה זו תהיה רלבנטית גם אם ההורה השני לא הגיש תביעה להבטחת הכנסה מאחר ובפועל מדובר במשמורת משותפת, והנטל הכלכלי מתחלק באופן שווה בין שני ההורים.
3. ישנם מקרים בהם לאחד מההורים נפסקו מזונות, על אף משמורת המשותפת. במקרים אלו : הפחתת דמי המזונות שההורה משלם לפי תקנה 17 (7) יכולה להתבצע רק במקרה שילדיו אינם עמו (כלל זה מצויין מפורשות בתקנה). לכן במקרה זה יש לפעול לפי החלופה שמיטיבה עם הורה זה: יחיד עם ילדים ללא הפחתת מזונות או יחיד עם הפחתת מזונות, אלא אם הוא מבקש חלופה כלשהי. לדוגמא:
תובע עם ילד אחד בן 40. עונה על התנאים של משמורת משותפת לעיל. בנוסף נפסקו לתובע מזונות בסך 800 ₪. האב מקבל כיום דמי אבטלה בסך 3000 ₪.
כיחיד + ילד בשיעור 1 זכאי (עם הכנסה בסך 3000 מאבטלה להשלמה של כ- 1058 שח יחיד עם הכנסה מאבטלה של 3000 שח ממנה יופחתו דמי המזונות בסך 800 יהיה זכאי ל השלמה של 591 ₪. לכן יש לראות בו יחיד עם ילד ללא הפחתת מזונות.
4. במקרה שלהורה יש ילד במשמורתו בנוסף לילדים במשמורת המשותפת (כגון ילד מנישואין קודמים) – נראה בו כהורה עצמאי מכח אותו ילד, כאשר מספר הילדים בהרכב המשפחה יכלול גם את ילדיו שבמשמורת משותפת. על הפקיד להזין מעקב בהתאם לגיל הילד או מעקב תקופתי כדי לוודא שהילד הזה עדיין שייך להרכב המשפחה בנוסף לילדים במשמורת המשותפת.

עילת השגחה לילד במשמורת משותפת

כל אחד מההורים יוכל להיבחן בעילה השגחה, בכפוף ליתר תנאיי הזכאות בעילה זו.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הגמלאות
אגף הבטחת הכנסה

רכב ילד נכה/ רכב לצרכים רפואיים בגין ילד במשמורת משותפת

ניתן לבחון רכב לצרכים רפואיים /רכב לילד נכה לכל אחד מן ההורים במשמורת משותפת במקביל . (דהיינו לשני ההורים)

טיפול במקרים בהם ניתנה החלטה שונה עד כה

במקרים בהם מתקיימת משמורת משותפת והתשלום עד כה היה כהורה יחיד , יש לשנות את הזכאות בהתאם לכללים בחוזר זה מהחודש השוטף בו הפקיד מטפל בזכאות

[לחזרה לתוכן העניינים](#)

רשימת תפוצה

▪ פקידי תביעות הבטחת הכנסה

[לחזרה לתוכן העניינים](#)

בברכה,

לילי דגן
מנהלת אגף הבטחת הכנסה